



FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
 Allmänna avdelningen

DOM
 2010-12-06
 Meddelad i
 Stockholm

Mål nr
 27865-10, 27866-10,
 27867-10, 27870-10,
 27871-10 och 27873-10
 Enhet 12

SÖKANDE

1. Scandinavian Screen Solutions AB, 556735-5010 (mål nr 27865-10)
 Albrektsvägen 125, 603 53 Norrköping

2. TecnoVISION S.p.A (mål nr 27866-10)

Ombud för 2:

Christer Norrvall

TecnoVISION Sweden, Svansjögatan 29, 217 66 Malmö

3. Focus Neon AB, 556196-2332 (mål nr 27867-10)

4. Focus Leasing AB, 556093-9885 (mål nr 27870-10)

5. Per Rylander Bygg, 580827-7130 (mål nr 27871-10)

Ombud för 3-5:

Advokaten Liselott Fröstad och jur.kand. Helena Skagerberg

Andersson Gustafsson Advokatbyrå KB, Box 3124, 103 62 Stockholm

6. Impact Europe AB, 556134-1107 (mål nr 27873-10)

Solna strandväg 3, 171 54 Solna

MOTPART

Stockholms Stad

Idrottsförvaltningen

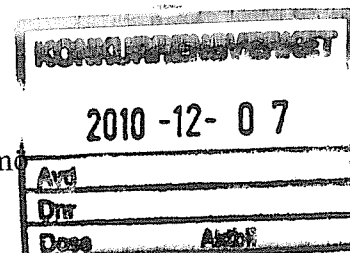
Ombud:

1. Stadsadvokaten Eva Granbohm (mål nr 27865-10, 27867-10, 27870-10
 och 27871-10)

2. Stadsadvokaten Malin Lindvall (mål nr 27866-10 och 27873-10)
 Juridiska avdelningen, Stadsledningskontoret, 105 35 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)



Dok.Id 16771

| Postadress | Besöksadress | Telefon | Telefax | Expeditionstid |
|------------------|------------------|--|---------------|--------------------------------|
| 115 76 Stockholm | Tegeluddsvägen 1 | 08-561 680 00 | 08-561 680 01 | måndag – fredag 09:00-15:00 |
| | | E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se | | |

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

27865-10, 27866-10,
27867-10, 27870-10,
27871-10 och 27873-
10

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna om ingripande enligt LOU.

Därmed upphör Kammarrätten i Stockholms interimistiska förordnande i deras dom den 8 april 2010 i mål nr 7066-7071-09 att upphandlingen inte får avslutas innan något annat har beslutats att gälla.

BAKGRUND

Stockholms stad (Staden) har genomfört en upphandling av totalentreprenad för installation av video/resultattavla på Stockholms Stadion. Upphandlingen har genomförts som en förenklad upphandling enligt 15 kap. LOU. Enligt tilldelningsbeslut den 29 juli 2009 har Staden beslutat att anta anbud från Massteknik Sweden AB (Massteknik).

Sedan Scandinavian Screen Solutions AB, TecnoVISION S.p.A, Focus Neon AB, Focus Leasing AB, Per Rylander Bygg och Impact Europe AB har ansökt om överprövning av upphandlingen enligt LOU har Länsrätten i Stockholms län, numera Förvaltningsrätten i Stockholm, i dom den 2 oktober 2009 bifallit ansökningarna om överprövning och förordnat att upphandlingen ska göras om. Som skäl för detta angavs bl.a. att fel upphandlingsförfarande tillämpats.

Kammarrätten i Stockholm har i dom den 8 april 2010 (mål nr 7066-7071-09), efter att Staden överklagat länsrättens dom, undanröjt länsrättens dom och återförvisat målet till Förvaltningsrätten i Stockholm för ny prövning. Kammarrätten förordnade i domen att upphandlingen inte får avslutas innan förvaltningsrätten avgjort målet eller något annat har beslutats.

YRKANDEN I LÄNSRÄTTEN M.M.

Scandinavian Screen Solutions AB (Screen Solutions) och **TecnoVISION S.p.A** (TecnoVision) har yrkat att upphandlingen ska göras om.

Focus Neon AB, **Focus Leasing AB** och **Per Rylander Bygg** (Focus Neon, Focus Leasing och P R Bygg) samt **Impact Europe AB** (Impact) har i första hand yrkat att upphandlingen ska rättas på så sätt att det genom-

förs en ny utvärdering av anbuden, varvid bolagens anbud ska utvärderas och Idrottsförvaltningen ska anta anbudet med lägst pris. I andra hand yrkar bolagen att upphandlingen ska göras om.

Staden har bestridit bifall till yrkandena.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS PRÖVNINGSRAM

Länsrätten i Stockholms län fann i sin dom den 2 oktober 2009 att den i målet aktuella upphandlingen skulle göras om på grund av att Staden hade använt fel upphandlingsform. Kammarrätten i Stockholm har i sin dom den 8 april 2010 (mål nr 7066-7071-09) delat länsrättens bedömning att det var fel att tillämpa ett förenklat upphandlingsförfarande. Kammarrätten ansåg dock att inget av sökandebolagen kan sägas ha lidit eller riskerat att lida skada enbart på grund av att fel upphandlingsförfarande använts och att länsrätten därför inte haft fog för sitt beslut att upphandlingen skulle göras om på den grunden att fel upphandlingsförfarande tillämpats. Eftersom länsrätten inte hade prövat bolagens övriga invändningar mot upphandlingen återförvisade kammarrätten målen till förvaltningsrätten för prövning av dessa invändningar.

Förvaltningsrätten har enligt kammarrättens dom att ta ställning till följande frågor.

- *Har staden brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen i och med att staden har angett ABT 06 som en del av förfrågningsunderlaget?*
- *Ska något ingripande ske på grund av de övriga invändningar som bolagen har anfört?*

PARTERNAS ARGUMENTATION

Screen Solutions har i sin ansökan anfört i huvudsak följande som är av intresse för förvaltningsrättens prövning.

Oproportionerliga skall-krav och styrd upphandling

Upphandlingen är styrd mot det vinnande bolaget. Många anser sig inte ens kunna leva upp till Stadens högt ställda krav och har därför avstått från att delta i upphandlingen. Punkterna 12, 16, 17, 18, 19, 27 samt punkterna 43 – 48 i KFU 1 – Bilaga 1 A – beträffande krav på den offererade resultattavlan får anses vara oproportionerliga. Till exempel är kravet på >150° horisontell och >60° vertikal betraktningvinkel (punkt 12) fel och bör ändras till 120° horisontell och 60° vertikal, vilket är det värde som de flesta och största aktörerna på marknaden specificerar. Det är vidare orealistiskt att kräva 6 500 NITs på en skärm som inte kommer att driftsättas med mer än ca 2 500 – 3 500 NITs i verkligheten (punkt 15, 16 och 18). Kravet enligt punkt 18 borde vara minimum 5 000 NIT. Vidare är det fel att kräva 14 bits (punkt 17). Generellt sett är en skärm med 10 bits eller 12 bits processordjup stabilare än en skärm med 14 bits processordjup. De flesta större märken använder 10 bits eller 12 bits. Ingen i branschen kan leverera eller garantera en homogen ljusstyrka med en skillnad på högst 3 procent över den aktiva ytan (punkt 19). De största aktörerna på marknaden kan garantera ± 2,5 procent, vilket innebär maximalt 5 procents skillnad. Kravet på en uppdateringsfrekvens om 2 000 Hz (punkt 27) är vidare onödigt eftersom det endast krävs 800 Hz för att undvika att skärmen flimrar. Det är inte heller rimligt att begära att anbudsgivaren ska kunna tillhandahålla en tillfällig skärm på minimum 40 kvadratmeter (punkterna 43-48). Detta är en tjänst som Staden mycket väl kan köpa in på sidan av upphandlingen utan att det ska påverka upphandlingen av en storbildsskärm för fast montage, vilket skulle öppna upp för fler i bran-

schen att delta. I annat fall kan detta göra att upphandlingen anses styrd mot Massteknik, som mer eller mindre har monopol inom fotbollsvärlden i Skandinavien samt är den enda LED-leverantör som sysslar med uthyrningsverksamhet i den omfattningen. Utformningen av förfrågningsunderlagets bilaga 1B Styrssystem/programvara kan endast anses ha som uppgift att försvåra upphandlingen. I denna bilaga beskrivs till 80-90 % det mjukvarusystem/program som staden har fastnat för (Dise Sport), som endast utgör cirka 3-5 % av den totala kostnaden av skärmen som är huvudprodukten i upphandlingen. Det är inte fel att Staden vet vad den vill ha, men det ska inte försvåra för andra anbudsgivare att delta.

TecnoVision har i sin ansökan om överprövning anfört i huvudsak följande, som är av intresse för förvaltningsrättens prövning.

ABT 06

Rätt förfarande hade varit ett varukontrakt med öppen upphandling. Då kan inte upphandlingen kopplas till ABT 06, som bara gäller för totalentreprenader inom byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten.

Ändringar i AF och rambeskrivningar samt tilldelningsbeslut

Mängder av ändringar och tillägg har gjorts i förfrågningsunderlaget, både i AF-delen och i rambeskrivningarna. Beträffande AF-delen har två kompletterande förfrågningsunderlag meddelats, KFU1 och KFU2. I KFU 1 har tre punkter ändrats. I AFB.31 har kravet ändrats från två referenser under tre år till en referens under två år. I AFB.32 har anbudstiden ändrats och skjutits fram sju dagar. Även AFB.52 har ändrats. Grundregeln enligt LOU är att inga förändringar får göras i förfrågningsunderlaget efter att det publicerats, förutom rättelser av uppenbara felaktigheter samt vissa förtydliganden. I KFU2 har det, endast fyra dagar före anbudstidens utgång, i AF-delen tillkommit en helt ny punkt, AFB.31 punkt 9. Det strider mot

LOU att komma med nya krav, villkor under anbudstiden. När det gäller "Rambeskrivning eltekniska anläggningar" finns det tolv dokumenterade ändringar; åtta i KFU1 och fyra i KFU2. Av dessa tolv är sex stycken tillägg av typen förtydliganden/kompletteringar, två är otillåtna tillägg, två är otillåtna strykningar och två är otillåtna ändringar, varav den ena gör en stor skillnad för en anbudsgivare. Inte heller har en enda frågeställning från anbudsgivare besvarats i enlighet med förfrågningsunderlagets AFB.23. Detta visar att Staden har brutit mot den transparens och öppenhet som LOU kräver. I tilldelningsbeslutet står att sex av åtta anbudsgivare "Uppfyller ej krav enligt förfrågningsunderlaget". Det räcker inte som förklaring för att anbudsgivare ska kunna bedöma om de blivit förkastade på rätt grunder eller inte.

Oproportionerliga skall-krav och styrd upphandling

Denna upphandling, liksom den förra, är riktad mot Massteknik. Det råder inget tvivel i branschen om att staden haft någon form av hjälp, direkt eller indirekt, av Massteknik eller konsulter i nära anknytning till Massteknik i vissa av skrivningarna i förfrågningsunderlaget. Vissa ändringar anses vara gjorda för att Staden ska få den leverantör som den vill ha. En uppenbar skrivning är att det i anbudet ska ingå en tillfällig, minst 40 kvadratmeter stor videodisplay, som vid fyra tillfällen ska placeras framför befintlig skylt. Dessutom ska en operatör vara med hela tiden för drift och editering. Detta krav är det ytterst få som kan uppfylla. Massteknik är en av dessa få. Detta krav gynnar tveklöst Massteknik och är till nackdel för övriga anbudsgivare som måste hyra in en skylt och då förmodligen från Massteknik. Massteknik har i sin bilaga 1 satt ett pris på hyra av en videodisplay till 20 000 kr per gång för fyra tillfällen och därefter till 55 000 kr per gång. Det är naturligtvis det sistnämnda priset som en konkurrerande anbudsgivare måste betala. Det innebär att Massteknik har en ekonomisk fördel på minst 140 000 kr. Det kan eventuellt även ses som ett diskrimine-

rande krav när det bara är ett fåtal som kan förväntas uppfylla ett så speciellt skall-krav. Att koppla inköp av en video/resultattavla som ska fungera i minst 15 år framåt med hyra av en tillfällig skylt strider mot proportionalitetsprincipen, som bl.a. säger att de krav och åtgärder som ställs inte får gå utöver vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

Värderingsgrunderna strider mot likabehandlingsprincipen

De fyra stegen i värderingsgrunderna enligt AFB.52 är utformade på ett sådant sätt att LOU:s likabehandlingsprincip sätts ur spel. Redan i steg 1 försvinner alla anbudsgivare som enligt staden inte uppfyller samtliga ställda krav i förfrågningsunderlaget. Det är omöjligt för anbudsgivarna att veta på vilka grunder deras anbud har förkastats och om det vinnande anbudet verkligen uppfyller samtliga skall-krav. Alla krav som ställs måste vara möjliga att kontrollera, vilket omöjliggörs i denna utvärderingsmodell.

Bolagets anbud har förkastats på felaktiga grunder

Bolagets anbud har förkastats då bolaget kopplat en kostnad till garantin, i strid med ABT 06. På två ställen i anbudet står det att bolaget lämnar fem års garanti, vilket innebär fria reservdelar under garantitiden. Till garantin kan man sedan köpa ett serviceavtal där man ”köper sig fri” från allt eget arbete med att byta ut delarna. Det skulle vara orimligt om ett företag som t.ex. TechoVISION S.p.A Milano, med mer än 1 200 videodisplayer installerade i 78 länder på fem kontinenter, skulle byta ut reservdelar på olika platser i världen utan kostnad. Samtliga kunder får dessutom en detaljerad utbildning i hur man serverar skyltarna. I denna upphandling ska även beställarens personal kunna göra arbetet, samt vara utbildad av entreprenören. Detta krav uppfylls av bolaget. För att byta ut delarna har bolaget erbjudit två olika serviceavtal, ett med fast pris och ett med löpande timkostnad. Bolagets anbud har därmed blivit förkastat på felaktiga grunder.

Ej uppfyllda skall-krav i de två redovisade anbuden

Enligt förfrågningsunderlaget ska man lämna uppgift om hur många dioder det finns per kvadratmeter. I Masstekniks anbud saknas denna uppgift. I IC-Controls anbud är åtminstone kravet på uppdateringsfrekvens om minst 2 000 Hz inte uppfyllt.

Focus Neon AB, Focus Leasing AB och Per Rylander Bygg har i sina ansökningar om överprövning anfört bl.a. följande.

Uppfyllande av skall-krav

Under AFB.31 punkten 8 ställs krav på att leverantörerna ska redovisa minst en likvärdig installation som anbudsgivaren har utfört under de senaste tre åren. Installationen ska till omfattning, placering och storlek överensstämma med förfrågningsunderlaget. Av bolagens anbud framgår att bolagen har två referenser med samma typ av videotavla, utförda inom de senaste två åren. Den ena avser en tavla i formatet 6400 x 2400 mm installerad utomhus i centrala Göteborg. Tavlan är identisk med den tavla bolagen offererat till Stockholms Stadion, levererad och installerad av Focus Neon och tillverkad av Shanghai Sansi. Den andra referensen är en arena i Shenyang i norra Kina. Sökandena åberopar samtliga Shanghai Sansis kapacitet och har till sina respektive anbud bifogat avsiktsförklaringar från Shanghai Sansi. Vid bedömningen av om kravet på en referens är uppfyllt måste man ta hänsyn till de specifika krav som ställs och att dylika resultatavlor är mycket sällsynta, särskilt i Sverige. För att inte utan anledning verka konkurrensbegränsande får den upphandlande enheten därför inte vara onödigt sträng i sin bedömning. När sådana här ovanliga objekt upphandlas bör den upphandlande myndigheten i stället göra en generös bedömning av huruvida kravet på referensobjekt uppfyllts. Det är dock sökandenas uppfattning att man, även vid en bedömning utan sådana särskilda hänsyn som här gör sig gällande, uppfyllt det krav på referens som

ställt i förfrågningsunderlaget. Referenstavlorna och åberopandet av Shanghai Sansis kapacitet utgör fullgoda referenser och uppfyller förfrågningsunderlagets krav. Genom att förkasta bolagens anbud har Idrottsförvaltningen brutit mot principen om likabehandling enligt LOU.

Utvärderingsmodell

Staden har vidare inte redovisat huruvida man utfört steg 2 och steg 3 i sin utvärdering, eller resultatet härav. Det är därför oklart om Massteknik Sweden AB uppfyllt alla skall-krav. Den största delen av de offererade priserna avser själva video-/resultattavlan och byggnationsarbetena utgör en mindre del av åtagandet. Av rubriken till förfrågningsunderlaget framgår också att upphandlingen avser ”installation av video-/resultattavla”. Staden tycks nu göra gällande att det främst är fråga om en byggnation och att det är detta som är av vikt vid utvärderingen. I handlingen rambeskrivning av eltekniska anläggningar ställs ett mycket stort antal tekniska krav och egenskaper som den offererade video-/resultattavlan ska ha. Däremot sägs inget om de byggtekniska egenskaperna i denna handling. Eftersom den eltekniska beskrivningen har legat till grund för kontroll av skall-krav torde det vara dessa krav som Staden är intresserad av att bedöma ur både teknisk och referenssynpunkt. Av förfrågningsunderlaget har det inte gått att utläsa att det varit ett krav att anbudsgivaren (eller i detta fall det företag vars tekniska och yrkesmässiga kapacitet åberopas) själv måste ha utfört själva byggnationen för att referensen ska beaktas. Staden har genom att i efterhand uppställa detta som ett krav brutit mot principerna om likabehandling och transparens.

Impact har i sin ansökan om överprövning anfört i huvudsak följande.

Uppfyllande av skall-krav

Bolagets anbud uppfyller samtliga skall-krav och Impact är den enda anbudsgivaren som uppfyller samtliga skall-krav till lägsta pris. Den upphandlande myndigheten har uppgett att bolagets anbud inte uppfyller kravet om fem års garantitid från godkänd slutbesiktning. Av anbudet framgår uttryckligen att skall-kravet avseende garantitid är uppfyllt. Det har således inte funnits några skäl för Staden att inte utvärdera anbudet. Den upphandlande myndigheten har härigenom brutit mot de grundläggande principerna om likabehandling och icke-diskriminering i LOU. Om det framstår som oklart för Idrottsförvaltningen huruvida Impact ger fem års garantitid från godkänd slutbesiktning har det ålegat förvaltningen att inhämta ett förtydligande. Även om det inte finns någon obligatorisk skyldighet enligt LOU att inhämta förtydligande, följer det av krav på affärsmässighet och öppenhet att en reell och noggrann bedömning görs av varje anbud.

Förfrågningsunderlag står i direkt strid med LOU

Förfrågningsunderlaget står vidare i direkt strid mot LOU. I "Rambeskrivning Elanläggning" till KFU2 anges "att PC-styrsystem skall vara Microsoft kompatibelt med Windows XP professional som operativsystem". Vidare anges att "Programvaran skall kunna formatera inkommande information och använda minst Windows standardfonter. Tavlan skall kunna visa valbara Windows fonter". Windows är ett varumärke. Det är möjligt att beskriva vad som krävs av ett operativsystem samt ange fonter utan att hänvisa till ett visst varumärke. I vart fall har inget tillägg gjorts om "eller likvärdigt". Upphandlingen strider i denna del mot ett av de grundläggande syftena med LOU, nämligen stimulans av fri konkurrens. Regeln kommer till uttryck i 6 kap. 4 § LOU.

Staden anför, såvitt är av intresse för förvaltningsrättens prövning, sammanfattningsvis bl.a. följande.

ABT 06

Staden har varit oförhindrad att använda ABT 06 även om leveransen hade upphandlats som ett varukontrakt. Staden ifrågasätter om det ligger inom ramen för en förvaltningsdomstols prövning enligt LOU att pröva vilka kommersiella villkor som ska ingå i ett förfrågningsunderlag i vidare mån än vad som krävs för bedömning av om en upphandlande myndighet har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU såsom öppenhet och proportionalitet eller mot någon annan bestämmelse i LOU. Det upphandlade kontraktet innehåller mycket stora byggentreprenadarbeten som leverantören ska projektera och utföra. Det är därför nödvändigt att använda sig av kommersiella villkor som innebär att entreprenören i förhållande till beställaren svarar för projektering och utförande. ABT 06 avser just byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader på totalentreprenad, vilket innebär att beställaren genom ett funktionskrav i förfrågningsunderlaget beskriver objektets användbarhet eller egenskaper och entreprenören svarar för projektering och utförande. Staden har också valt ABT 06 för att staden har velat ha de generösa garantivillkor som finns i detta standardavtal. Om det för leverantören innebär stora kostnader att uppfylla garantivillkoren är detta något som leverantören har att kompensera sig för genom att höja anbudssumman. Staden har frihet att tillämpa vilka avtalsvillkor man vill under förutsättning att Staden inte bryter mot någon bestämmelse i LOU.

Oproportionerliga skall-krav

Det har inte ställts oproportionerliga krav i upphandlingen. Staden har endast beaktat de behov Staden har av en väl fungerande video- och resultat-

tavla med hänsyn till de krav som ställs på en tavla som ska användas i stora, ofta internationella, tävlings- och andra sammanhang. Förfrågningsunderlaget uppfyller lagens krav på förutsebarhet och transparens. Anbudet har utvärderats i enlighet med angivna förutsättningar och anbud och anbudsgivare har behandlats lika utan ovidkommande hänsyn. Frågor som ställts under upphandlingen har besvarats genom två kompletterande förfrågningsunderlag som skickades till samtliga företag som beställt förfrågningsunderlag, KFU1 som skickades den 3 april 2009 och KFU2 som skickades den 16 april 2009. Staden har inte styrt upphandlingen genom att rikta förfrågningsunderlaget till en speciell leverantör. Staden har varit tydlig med att redovisa vilken prestanda som resultattavlan och programvaran ska uppfylla. Vad avser KFU1 – Bilaga 1A uppges att samtliga skallkrav som har ställts har varit nödvändiga för att uppnå syftet med upphandlingen. I vart fall sex av åtta anbudsgivare uppfyllde de tekniska skallkraven. I Administrativa föreskrifter lämnas i p AFA.21 en översiktlig information om föremålet för upphandlingen. Det anges bl.a. att det ingår i uppdraget att vid fyra tillfällen tillhandahålla en tillfällig video-/resultattavla. Det är ett rimligt krav att anbudsgivare ska kunna tillhandahålla en tillfällig resultattavla i samband med installationen av den permanenta resultattavlan då detta leder till såväl samverkans- som ekonomiska fördelar. Vad gäller förfrågningsunderlagets Bilaga 1B Styrssystem/mjukvara har på ett tydligt sätt redovisats vilka krav som ställs på mjukvaran och dessa har specificerats i enlighet med bilagan. De i förfrågningsunderlaget ställda kraven har ett naturligt samband med upphandlingen och har varit lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet med upphandlingen. Förfrågningsunderlaget strider därför inte mot proportionalitetsprincipen.

Ändringar i AF och rambeskrivningar samt tilldelningsbeslut

Staden har till samtliga företag som beställt förfrågningsunderlaget skickat två kompletterande förfrågningsunderlag; KFU1 som skickades den 3 april

2009 och KFU2 som skickades den 16 april 2009. Kompletteringarna omfattar ett smärre antal justeringar/förtydliganden av AF-delen och "Rambeskrivning eltekniska anläggningar" som är föranledda av frågor som ställts under anbudstiden. Att förfrågningsunderlag förtydligas sker regelmässigt och strider inte mot LOU. Inte heller de justeringar av AF-delen som sökanden åberopar strider mot LOU. Justeringarna har inte heller medfört att sökanden lidit eller kan komma att lida skada. Föreskriften att frågor ska ställas viss tid före anbudstidens utgång är förenlig med LOU. Det ligger i sakens natur att svaren på ställda frågor lämnas några dagar senare. Under rättelse om tilldelningsbeslut behöver inte innehålla de uppgifter som sökanden anger. Sådana upplysningar behöver enligt 9 kap. 10 § LOU bara lämnas på begäran av en leverantör.

Värderingsgrunderna strider mot likabehandlingsprincipen

Staden har i upphandlingen tillämpat en vedertagen modell för prövning av anbud. Stegen i modellen är inte utformade på ett sätt som sätter likabehandlingsprincipen ur spel. Prövningen av anbudet har skett utifrån i upphandlingen ställda krav. Steg 1 omfattade bl.a. en kontroll av att de tekniska kraven var uppfyllda. I vart fall sex av åtta anbudsgivare uppfyllde de tekniska kraven. Två företag gick vidare till steg 2; Mästeknik och IC-Control. Mästekniks mjukvara testades och testerna protokollfördes. Några tester av IC-Controls mjukvara genomfördes inte eftersom det är den mjukvara som används på Stadion idag. Testerna i steg 3 utfördes endast för Mästeknik. I och med att Mästeknik klarade testerna utfördes inte några för IC-Control. Skälet var att företaget på grund av det höga anbudspriset ändå inte kunde komma i fråga.

Förkastande av TecnoVisions och Impacts anbud

Upphandlingen är en totalentreprenad för vilken enligt förfrågningsunderlaget (AFB.22 p 7) ABT 06 ska gälla. En garanti i ABT 06:s bemärkelse

innebär en skyldighet att avhjälpa de fel som framträder under garantitiden. Ett garantiåtagande som TecnoVisions, som utesluter arbete för avhjälpande, strider mot ABT 06 och sökandens anbud har på den grunden förkastats. Garantitidens startpunkt enligt ABT 06 är tiden för godkänd slutbesiktning. Garantivillkoret i Impacts anbud avviker från ABT 06 och anbudet har på den grunden förkastats. Att leveransdag och dag för godkänd slutbesiktning skulle sammanfalla enligt företagets villkor framgår inte av anbudet. De villkoren saknar för övrigt betydelse, eftersom det är ABT 06:s villkor och definitioner som ska gälla för uppdraget.

Referenser (Focus Neon, Focus Leasing och P R Bygg)

Bolagens anbud är inte identiska när det gäller att visa att skall-kravet på en likvärdig installation är uppfyllt. Focus Leasing och PR Bygg åberopar i sina anbud en referens. Referensen är en arena i Shenyang i Kina. I anbuds-brev har Focus Leasing och PR Bygg angett att de åberopar sin leverantörs kapacitet och bifogat en avsiktsförklaring från Shanghai Sansi Technology Co. Ltd. Focus Neon åberopar i sitt anbud två referenser. Den ena referensen är ovannämnda arena i Shenyang i Kina varvid Focus Neon i sitt anbuds-brev åberopat Shanghai Sansis kapacitet på samma sätt som Focus Leasing och PR Bygg och den andra är en arena i Göteborg. För att kontrollera att nämnda skall-krav var uppfyllt kontaktade Staden för kontroll av referensen som avsåg arenan i Kina den av bolagen angivna kontaktpersonen på Shanghai Sansi vid två tillfällen. Därefter inkom den 20 maj 2009 mail med följande förtydligande.

”För att undvika missförstånd så vill vi klargöra att referensen avser Shanghai Sansis medverkan i referensprojektet och inte vår medverkan. Shanghai Sansi har levererat displayen samt övervakat installationsarbetet. Det är samma upplägg som vi erbjuder i aktuell upphandling.”

Upphandlingen avser konstruktion och uppförande av en mycket stor och tung tavla med avancerad teknik. Det är därför av största vikt att den anbudsgivare som erhåller uppdraget kan visa erfarenhet av att ha utfört en likartad installation. Eftersom tavlan i fråga är så stor som 72 kvadratmeter har staden krävt att referensuppdraget ska avse en tavla större än 40 kvadratmeter. Av avsiktsförklaringen och av det förtydligande som gjordes i e-postmeddelande den 20 maj 2009 framgår att Shanghai Sansi levererat och övervakat installationen av referenstavlan. Däremot framgår inte att Shanghai Sansi utfört installationen, vilket staden ställt som krav. Shanghai Sansi har således inte uppfyllt kravet på att ha utfört en likartad installation och därigenom har inte heller bolagen uppfyllt kravet i detta hänseende. Staden har därför inte godkänt denna referens. Beträffande den av Focus Neon återopade tavlan i Göteborg är den bara 15 kvadratmeter och uppfyller därför inte stadens krav. Staden har därför inte heller godtagit denna referens. Staden har rätteligen förkastat bolagens anbud.

Ej uppfyllda skall-krav i de två redovisade anbuden

Uppgiften om hur många dioder som finns per kvm finns i Mästekniks anbud. I handlingen anges att antal pixlar per kvm är 2 500 stycken. I samma handling anges "pixel configuration" (RGB) vilket är ett mått på hur många dioder som ingår i varje pixel nämligen fyra stycken (2 st röda (R), 1 st grön (G) och 1 st blå (B)). Multipliceras antalet dioder med antalet pixlar erhålls uppgiften att antalet dioder per kvm är 10 000 stycken.

IC-Control har i sitt anbud angett att kravet på viss uppdateringsfrekvens är uppfyllt. Det vitsordas att det av en till anbudet bifogad handling framgår motsatsen. Hur det faktiskt förhåller sig saknar betydelse för utgången i upphandlingen.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

I målet ska bestämmelserna i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, tillämpas.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 6 kap. 4 § LOU anges följande. De tekniska specifikationerna får inte innehålla uppgifter om ursprung, tillverkning eller särskilt framställningsätt eller hänvisningar till varumärke, patent, typ, ursprung eller tillverkning, om detta leder till att vissa företag gynnas eller missgynnas. Sådana uppgifter och hänvisningar får dock förekomma i specifikationerna, om det annars inte är möjligt att beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt preciserat och begripligt. En sådan uppgift eller hänvisning ska följas av orden "eller likvärdigt". Av 15 kap. 7 § LOU framgår att denna bestämmelse även är tillämplig vid förenklat förfarande.

Enligt 9 kap. 9 § LOU ska en upphandlande myndighet snarast möjligt skriftligen underrätta anbudssökandena och anbudsgivarna om de beslut som fattats om att sluta ett ramavtal eller att tilldela ett kontrakt och om skälen för besluten. Av 15 kap. 19 § LOU framgår att denna bestämmelse är tillämplig även vid förenklat förfarande.

I 15 kap. 12 § LOU anges att en upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Myndigheten får begära att en ansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Av 16 kap. 2 § LOU framgår bl.a. att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

DOMSKÄL

Förvaltningsrätten har i målet att pröva om Staden brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen i och med att staden har angett ABT 06 som en del av förfrågningsunderlaget samt om något ingripande ska ske på grund av de övriga invändningar som sökandebolagen har anfört. Förvaltningsrätten gör härvid följande bedömningar.

ABT 06

Kammarrätten konstaterar i sin dom att den omständigheten att staden valt att ange standardavtalet för byggtreprenader ABT 06 som en del av förfrågningsunderlaget inte har något omedelbart samband med frågan om upphandlingens rätta beteckning och därvid vilket upphandlingsförfarande som ska tillämpas. Uppgivna skador på grund av att ABT 06 har använts som villkor i upphandlingen är därför inte att se som en konsekvens av att fel upphandlingsförfarande har tillämpats. Frågan är nu om Staden på något annat sätt brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen i och med att staden har angett ABT 06 som en del av förfrågningsunderlaget.

TecnoVision har invänt att det faktum att Idrottsförvaltningen använt sig av fel upphandlingsförfarande, byggtreprenad istället för varukontrakt, har inneburit att standardavtalet ABT 06, som är ett standardavtal för just byggtreprenad, felaktigt har använts som en del av förfrågningsunderlaget. Bolagets anbud har inte tagits upp till utvärdering, eftersom det inte uppfyllde garantibestämmelserna enligt ABT 06. Vidare har Impacts anbud förkastats då de inte uppfyllt villkor enligt ABT 06.

Staden har anfört att det upphandlade kontraktet mycket stora byggtreprenadarbeten som leverantören ska projektera och utföra. Det är därför nödvändigt att använda sig av kommersiella villkor som innebär att entreprenören i förhållande till beställaren svarar för projektering och utförande. ABT 06 avser just byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader på totalentreprenad, vilket innebär att beställaren genom ett funktionskrav i förfrågningsunderlaget beskriver objektets användbarhet eller egenskaper och entreprenören svarar för projektering och utförande. Staden har också valt ABT 06 för att staden har velat ha de generösa garantivillkor som finns i detta standardavtal. Staden skulle på grund av att byggtreprenaden ska projekteras ha låtit ABT 06 utgöra del av förfrågningsunderlaget även om kontraktet skulle ha upphandlats som ett varukontrakt genom ett öppet förfarande.

Som staden har anfört är det upphandlande enhet som väljer vilka avtalsvillkor som ska gälla för en upphandling. Ingripande med stöd av LOU kan endast ske när valet står i strid med de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU. Mot bakgrund av vad upphandlingen innefattar anser inte förvaltningsrätten att den omständigheten att staden använt detta avtal för en upphandling av ett varukontrakt strider mot någon av de grundläggande principerna i LOU.

Förvaltningsrätten prövar härfter om något ingripande ska ske på grund av de övriga invändningar som bolagen har anfört.

Oproportionerliga skall-krav och styrd upphandling

En upphandling enligt LOU ska kännetecknas av förutsebarhet och öppenhet. För att anbudsgivarna ska ges samma förutsättningar för anbudsgivning måste förfrågningsunderlaget vara tydligt och innehålla samtliga krav på det som ska upphandlas. Den upphandlande enheten har frihet att själv

specificera krav på det som ska upphandlas under förutsättning att dessa krav inte på ett otillbörligt sätt styr mot en viss leverantör eller viss produkt (prop. 2001/02:142 s. 21).

Screen Solutions och TecnoVision har gjort gällande att vissa av kraven i upphandlingen inte varit proportionerliga och att upphandlingen varit styrd mot Massteknik. Det krav som båda dessa bolag haft invändningar mot är kravet på att leverantör ska kunna tillhandahålla en tillfällig video-/resultattavla.

Screen Solutions har även anfört att vissa andra krav i förfrågningsunderlaget varit oproportionerliga (punkterna 12,16,17, 18, 19 och 27 i Bilaga 1A till förfrågningsunderlaget, KFU1). Screen Solutions har även gjort gällande att Förfrågningsunderlagets Bilaga 1B utformats på ett sådant sätt att det blivit svårare för leverantörer att lämna anbud.

I förfrågningsunderlagets Bilaga 1A, enligt KFU 1, uppställs vissa krav på offererad video-/resultattavla. I punkterna 12, 16, 17, 18, 19 och 27 i denna bilaga anges följande.

- 12. Tavlans betraktelsevinklar är: horisontellt $\geq 150^\circ$, vertikalt $\geq 60^\circ$.
- 16. Dioderna har efter 50 000 timmar drift 100 % av vitt ljus och 50 % av ljusstyrkan kvar.
- 17. Tavlans har minimum 4,4 biljoner (10^{12}) färger.
- 18. Tavlans ljusstyrka är minimum 6 500 NIT.
- 19. Tavlans yta har en homogen ljusstyrka med en skillnad på högst 3 % över den aktiva ytan.
- 27. Uppdateringsfrekvensen är $>2\ 000$ Hz.

I Bilaga 1A, enligt KFU 1, uppställs även krav på att en tillfällig tavla ska kunna tillhandahållas (punkterna 43-48).

Av proportionalitetsprincipen följer att kvalifikationskraven och kraven i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Dessutom måste kraven vara ägnade att leda till att den upphandlande enhetens syfte med att ställa dem uppnås.

Av EU-domstolens praxis följer att bedömningen av om proportionalitetsprincipen åsidosatts ska utföras som en ”strukturerad avvägning” mellan motstående intressen i tre steg. Till en början bedöms om åtgärden i fråga är lämplig och effektiv för att åstadkomma det uppgivna syftet. Därefter bedöms om åtgärden är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet, såtillvida att det inte finns något mindre ingripande alternativ. Slutligen bedöms huruvida den negativa effekten som åtgärden medför, på det intresse eller den rättighet som åtgärden inskränker, är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet. Det är den upphandlande myndigheten som ska visa att åtgärden, i detta fall kvalificeringskravet, är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet (se Kammarrättens i Stockholm dom i mål nr 3477-09).

Kravet på att leverantören ska kunna tillhandahålla en tillfällig video-/resultattavla får anses ha ett naturligt samband med upphandlingen. Syftet med detta krav har enligt Staden varit att vinna samverkans- och ekonomiska fördelar. Kravet får anses vara en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå detta syfte. Åtgärden kan vidare antas vara nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet och det har inte framkommit något mindre ingripande alternativ som kan garantera syftet. Fråga blir då om den negativa effekt som åtgärden medför, på det intresse eller den rättighet som åtgärden inskränker, är oproportionerlig eller överdriven jämförd med det eftersträvade syftet. Den negativa effekt som det uppställda kravet kan få är att de leverantörer som inte hyr ut video-/resultattavlor får en konkurrensnackdel. Då det inte framkommit annat än att en anbudsgivare kan tillhandahålla en

tillfällig skärm genom underleverantör, kan de negativa effekterna av det uppställda kravet inte anses som oproportionerliga.

Fråga blir här efter om de tekniska skall-kraven varit oproportionerliga eller gjort så att upphandlingen styrts mot viss leverantör. En upphandlande myndighet har frihet att själv specificera krav på det som ska upphandlas under förutsättning att dessa krav inte på ett otillbörligt sätt styr mot en viss leverantör eller viss produkt.

Förvaltningsrätten anser, bl.a. med beaktande av att sex av åtta anbudsgivare bedömts uppfylla de tekniska skall-kraven, inte visat att de tekniska skall-kraven på ett otillbörligt styrt upphandlingen mot en viss leverantör. Förvaltningsrätten anser inte heller att det kan anses visat att något av kraven i förfrågningsunderlagets bilaga 1A (punkterna 12, 16, 17, 18, 19 och 27) varit oproportionerliga. Inte heller finner förvaltningsrätten att kraven i bilaga 1B varit oproportionerliga eller att kraven lett till att upphandlingen styrts mot viss leverantör.

Sammantaget finner förvaltningsrätten således inte att Staden genom de angivna kraven brutit mot proportionalitetsprincipen eller på ett otillbörligt sätt styrt upphandlingen mot en viss leverantör. Något ingripande mot upphandlingen kan därför inte ske på denna grund.

Ändringar i AF och rambeskrivningar samt tilldelningsbeslut

I upphandlingen har Staden upprättat två kompletterande förfrågningsunderlag; KFU 1 och KFU 2. Staden har anfört att samtliga företag som beställt förfrågningsunderlag har tillsänts de två kompletterande förfrågningsunderlagen.

I LOU saknas detaljerade regler för hur ett förfrågningsunderlag ska vara utformat och bestämmelser om ändring, förtydligande och komplettering av förfrågningsunderlaget. En upphandlande myndighet är inte förhindrad att vidta vissa åtgärder för att innan anbuden ges in klargöra eventuella brister och otydligheter i förfrågningsunderlaget. Detta under förutsättning att det inte är fråga om väsentliga förändringar i förhållande till det ursprungliga förfrågningsunderlaget (jfr Kammarrätten i Sundsvalls dom den 29 september 2010 i mål nr 1829-10).

Det är således möjligt för den upphandlande myndigheten att göra vissa ändringar eller kompletteringar i förfrågningsunderlaget så länge som det inte rör sig om väsentliga förändringar och ändringarna/kompletteringarna är förenliga med de grundläggande gemenskapsrättsliga reglerna. De förändringar som gjorts i förhållande till det ursprungliga förfrågningsunderlaget är inte av sådan väsentlig karaktär att de står i strid med transparensprincipen. Eftersom de kompletterande förfrågningsunderlagen tillsänts samtliga företag som beställt förfrågningsunderlag kan förfarandet inte heller anses stå i strid med principen om likabehandling. Inte heller är det visat att de ändringar som gjorts i förfrågningsunderlaget har gjorts i strid med någon annan av de övriga gemenskapsrättsliga principerna som kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU. Förfrågningsunderlaget är därmed inte i detta avseende behäftat med sådana brister att det finns skäl för åtgärder enligt 16 kap. 2 § LOU.

Förvaltningsrätten anser vidare att tilldelningsbeslutet uppfyller de krav som uppställs i 9 kap. 9 § LOU.

Värderingsgrunderna strider mot likabehandlingsprincipen

Staden har inte frångått sin utvärderingsmodell eller värderat något annat än vad som i förväg redovisats i förfrågningsunderlaget. Principerna om

förutsägbarhet och transparens kan därmed inte anses ha åsidosatts. Det TecnoVision anfört gör inte att de värderingsgrunder som staden tillämpat strider mot likabehandlingsprincipen. Något skäl för ingripande enligt LOU föreligger därför inte på denna grund.

Förkastande av TecnoVisions och Impacts anbud

TecnoVision och Impact har hävdatt att de felaktigt blivit uteslutna från upphandlingen. Staden har gjort gällande att dessa bolag uteslutits från upphandlingen på grund av att de inte uppfyllt de garantivillkor som finns i ABT 06. TecnoVision har enligt Staden inte uppfyllt villkor angående skyldighet att avhjälpa fel under garantitiden och Impact har enligt Staden inte uppfyllt villkor på fem års garantitid från godkänd slutbesiktning.

Enligt de administrativa föreskrifterna (AFB.22 p 7), består förfrågningsunderlaget av bland annat ABT 06, vilket är ett standardavtal innehållande allmänna bestämmelser för totalentreprenader.

TecnoVision har i sitt anbud uppgett att bolaget lämnar fem års garanti, vilket innebär fria reservdelar under garantitiden, samt att det finns möjlighet att till garantin köpa ett serviceavtal där man "köper sig fri" från allt eget arbete med att byta ut delarna. En garanti i ABT 06:s bemärkelse innebär en skyldighet att avhjälpa de fel som framträder under garantitiden. I och med att TecnoVision i sitt anbud lagt till kostnader för arbete för avhjälpande får TecnoVisions garantiåtagande anses strida mot ABT 06. Staden har därför inte förfarit felaktigt som uteslutit TecnoVision från upphandlingen.

Garantitidens startpunkt enligt ABT 06 är tiden för godkänd slutbesiktning. Av Impacts anbud framgår att bolagets garanti gäller från leverans. Garantivillkoret i Impacts anbud avviker därmed från garantivillkoret i ABT 06.

Staden har därför haft fog för att förkasta bolagets anbud. Det kan inte anses ha ålegat staden att inhämta förtydligande i denna del. Vad Impact anfört i denna del innebär därför inte att det finns skäl att ingripa med stöd av bestämmelserna i LOU.

Referenser (Focus Neon, Focus Leasing och P R Bygg)

I förfrågningsunderlagets AFB.31 p. 8 uppställs krav på att leverantörerna ska kunna redovisa minst en likvärdig installation, som anbudsgivaren har utfört under de senaste tre åren. Installationen ska till omfattning, placering och storlek överensstämma med förfrågningsunderlaget (programvara, video-/resultattavla större än 40 m² och utomhusbruk vid temperaturer -20 till +40 grader Celsius). Det är rimligt att tolka kravet som att anbudsgivaren själv eller genom åberopande av annat företags kapacitet måste ha utfört installationen för att referensen ska beaktas.

Focus Neon, Focus Leasing och P R Bygg har samtliga som referens åberopat en arena i Shenyang i Kina. Bolagen har härvid åberopat sin leverantörs kapacitet och bifogat en avsiktsförklaring från Shanghai Sansi. Vid stadens kontroll av detta skall-krav har framkommit att Shanghai Sansi inte utfört installationen. Det har därför inte varit möjligt att genom åberopande av Shanghai Sansis kapacitet uppfylla det ställda kravet på att ha utfört en likartad installation. Focus Leasing har förutom den ovannämnda installationen även åberopat en referenstavla om 15 kvadratmeter. Inte heller denna installation kan anses uppfylla kravet på att ha utfört en likvärdig installation, eftersom Staden uppställt krav på att referenstavlan ska vara större än 40 kvadratmeter. Bolagen har därmed inte uppfyllt ställda krav angående referenser. Staden har därför inte gjort fel som uteslutit bolagen från upphandlingen.

Förfrågningsunderlag står i direkt strid med LOU

I målet har Impact gjort gällande att kraven på att det som ska upphandlas ska vara kompatibelt med Microsoft Windows XP professional och att programvaran ska kunna använda minst Windows standardfonten är utformade i strid med 6 kap. 4 § LOU

I 6 kap. 4 § LOU regleras hur vissa tekniska specifikationer ska vara utformade. Enligt detta lagrum får tekniska specifikationer inte innehålla hänvisningar till "varumärke, patent, typ, ursprung eller tillverkning" om detta kan leda till att vissa företag gynnas eller missgynnas. Enligt förvaltningsrättens mening är det aktuella lagrummet tillämpligt i de fall man beskriver föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga. I förevarande upphandling har det uppställts krav på kompatibilitet med visst varumärke. Det har däremot inte uppställts krav på att föremålet för upphandlingen ska vara av visst varumärke. De aktuella kraven kan därför inte anses stå i strid med 6 kap. 4 § LOU. Det är heller inte visat att kraven på kompatibilitet med Microsoft skulle stå i strid med någon annan bestämmelse i LOU.

Ej uppfyllda skall-krav i de två redovisade anbuden

Massteknik får anses ha uppfyllt kravet på att ange uppgift om antal dioder, då det varit möjligt att räkna ut detta genom de uppgifter som detta bolag lämnat i sitt anbud. Förvaltningsrätten finner därför inte visat att Massteknik inte uppfyllt detta skall-krav.


Eftersom IC-Controls anbud inte har antagits av Staden i den aktuella upphandlingen saknar frågan huruvida detta bolag uppfyllt samtliga skall-krav betydelse för förvaltningsrättens prövning.

Sammanfattning av förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten har inte funnit att Staden brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen i och med att staden har angett ABT 06 som en del av förfrågningsunderlaget. Något ingripande ska inte heller ske på grund av någon av de övriga invändningar som bolagen har anfört. Bolagens ansökningar om överprövning ska därför avslås.

Genom att förvaltningsrätten nu har avgjort målet slutligt upphör Kammarrättens inhibitionsbeslut att gälla. Detta medför i sin tur att en ny tiodagarsfrist enligt 16 kap. 1 § tredje stycket 2 LOU börjar löpa.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1a)



Ann-Jeanette Eriksson

Rådman

Föredragande har varit Carina Westin.



HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

